

Justiits- ja Digiministeerium
Pilleriin.Lindsalu@justdigi.ee
info@justdigi.ee

Teie 16.09.2026 nr 10-1/6661

Meie 30.09.2026 nr 4/165

Arvamuse esitamine mõju hindamise metoodika kohta

Lugupeetud Liisa-Ly Pakosta!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Justiits- ja Digiministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust mõju hindamise metoodika kavandi kohta. Oleme mõju hindamise metoodika kavandiga tutvunud ning esitame järgnevalt Kaubanduskoja seisukohad.

1. Eelnõuga kaasneva kumulatiivse mõju analüüsimine ja hindamine

Kaubanduskoda teeb ettepaneku täiendada mõju hindamise metoodikat kohustusega analüüsida kavandatavate regulatsioonide kumulatiivset mõju, sh kumulatiivset mõju ettevõtjatele.

Praktikas mõjutavad ühte sektorit samaaegselt mitmed eri õigusaktidest tulenevad nõuded. Eriti selgelt on see nähtav näiteks ehitus- ja kinnisvarasektoris, kus ettevõtjad peavad täitma samaaegselt keskkonna-, energiatõhusus-, planeerimis- ja ohutusnõudeid. Iga üksik muudatus või nõue võib eraldiseisvana näida väheoluline või põhjendatud, kuid kõigi uute kohustuste, piirangute ja halduskoormuse koostoimel tekib ettevõtjatele ulatuslik ning koormav lisamõju.

Vastavalt hea õigusloome tavale ja mõjude hindamise põhimõtetele peab mõjuanalüüs olema tasakaalustatud ning hindama regulatsioonide kogumõju, mitte piirduma vaid üksikute normide vaatlemisega. Lisaks otsesele halduskoormuse kasvule (ajakulu ja rahaline kulu) tuleb metoodikas ette näha kohustus hinnata, kuidas kohustuste suurenemine mõjutab nt toodete ja teenuste lõpphinda, projekti teostatavust või ettevõtjate üldist konkurentsivõimet nii sise- kui ka välisurgudel.

Ilma kumulatiivset mõju hindamata on suur oht, et riikliku sekkumise kogukoormus muutub ettevõtjatele ebaproportsionaalselt raskeks, pärssides investeeringuid ning venitades oluliselt äri- ja arendusprotsesse.

Kaubanduskoja ettepanek:

Täiendada metoodikat nõudega, mis kohustab eelnõu koostajat kaardistama ja analüüsima uute nõuete koosmõju (kumulatiivset mõju) teiste antud sektoris

kehtivate või samal ajal planeeritavate regulatsioonidega, eesmärgiga vältida ettevõtjate ülereguleerimist ja ebaproportsionaalset halduskoormuse kasvu.

2. Olulise mõju hindamine

Metoodika kohaselt loobutakse mõju olulisuse tuvastamisest senise nelja kriteeriumi alusel (ulatus, sagedus, sihtrühm, riskid) ning edaspidi peetakse mõju olulisust „kontekstispetsiifiliseks“ (metoodika lk 15). Seega konkreetsed kriteeriumid olulise mõju hindamiseks kaovad.

Kaubanduskoda toetab eesmärki muuta mõju hindamine vähem bürokraatlikuks ja sisulisemaks, kuid tunneme muret mõju olulisuse hindamise kriteeriumide liigse ebamäärasuse ja selge raamistiku kaotamise pärast.

Kui puuduvad selged ja ühtsed hindamiskriteeriumid või suunav raamistik, võib iga eelnõu koostaja tõlgendada mõju olulisust erinevalt. Mis näib ühe ametniku või ministeeriumi jaoks väheoluline, võib ettevõtjate ja konkreetse sektori jaoks tuua kaasa ulatusliku haldus- ning finantskoormuse. Kuna praktikas on ka seni esinenud probleeme mõjuanalüüsides kvaliteediga, nt tihti on analüüsid pealiskaudsed ning kriitilised mõjud hindamata, siis selge juhise või hindamismudeli puudumisel suureneb risk, et tegelikud mõjud ja riskid jäetakse veelgi lihtsamalt nn „ebaolulisena“ analüüsimata. Selgete kriteeriumideta on huvirühmadel ja otsustajatel keeruline kontrollida, mille alusel on ametnik jõudnud järeldusele, et eelnõul puudub oluline majanduslik mõju.

Kaubanduskoja ettepanekud:

- **Säilitada mõju hindamise metoodikas selge, ühtne ja kohustuslik raamistik mõju olulisuse tuvastamiseks.**
- **Kui senisest 3-palli süsteemist soovitakse loobuda, peab metoodikas olema vähemalt selgelt sätestatud minimaalne kontrollkriteeriumide kogum (nt mõju sihtrühma suurusele, rahalisele koormusele, halduskoormuse kasvule ja konkurentsivõimele), mille läbimisel peab ametnik põhjendama ja dokumenteerima, miks mõju loetakse või ei loeta oluliseks.**

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

100

Ireen Tarto

Ireen.tarto@koda.ee